

להגלות נועם תורה וחסידיה
מגדל היוצא מעזר

גיליון מזרח לכבוד ראש השנה תשפ"א

י"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
שבת וראש השנה תשפ"א גליון ס"ז

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרגן רבוה"ק ז"ע

שבטו של השי"ת הוא רק לירא מלפניו

נבקרת וועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו, כן תעביר כו' (פיוט ונתנה תוקף). אפשר לומר הפירוש, על פי הקדמה על פסוק "משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה" (תהילים ע"ו, ט). הדנה השי"ת חפץ חסד הוא ורוצה בתשובת רשעים, ואין חפץ במיתתם. זהו פירוש "משמים השמעת דין", בעת שהוא קטרוג על עמו בני ישראל, הוא משמיע על העולם איזה גזירה רעה ח"ו. אבל אח"כ שהעולם מרגישין בחינת הדינין שמתעוררים, ומתייראים ועושים תשובה, זהו "ארץ יראה", על ידי זה "ושקטה", מדת הדין נמתק ברחמים.

ועל זה הדרך נוכל לומר כאן, הדנה יש שני מיני רועים וחלוקים בטבעם. אם הוא רועה צאנו של אחרים, וגם כן אין לו מזג טוב, דהוא תרתי לגריעותא, אם רואה בצאן שהולך בדרך שובב מכה בשבט פשעם. אבל אם רועה צאנו של עצמו וגם איש רחמן בטבע, מה עושה להם להטותם הדרך, מרים השבט למעלה, שיראו מרחוק שרוצה להכותם; אבל לא יונח שבט הרשע עליהם. זה שאנו מדברים בשבח המקום ב"ה, ומבקשים מלפניו על עמו, שהוא "רועה ישראל האזינה". זהו נבקרת רועה "עדרו", והולך ברחמנות עמהם - מעביר צאנו "תחת" שבטו, בדרך העברה תחת השבט, הוא רק כדי שיראו מלפניו, כן תעביר וכו', כי אנו צאנך ואתה רוענו. והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, ולהיות הדינין נמתקין בשורשן שורש הרחמים והחסדים עלינו ועל כל ישראל.

(רביה"ק ר' מאיר מפומישאלא ז"ע)

בר"ה יש להתפלל בעד חבירו

אתם נצבים היום כולכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגרן אשר בקרב מחניך

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של הגה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א

"ואתה בורא אותם ברי"ה חדשה"

ענין התפילות הנעלות בימי ר"ה על מלכות ה' והסגולה על ידם להיברא מחדש ולהיוושע בכל הנצרך

פנה אל תפילת הערער ולא כזה את תפילתם

איתא במדרש שוחר טוב (תהילים ק"ב) עה"פ "פנה אל תפילת הערער ולא כזה את תפילתם", א"ר יצחק כלפי אותם הדורות אמרו שאין להם לא נביא ולא כהן ולא ביהמ"ק שיכפר עליהם, אלא עוד תפילה אחת נשתיירה להם שהם מתפללים בר"ה וביוה"כ, (בזמן שיודעים שחיים בבחינת ערער בגלל הדין) אותה תפילה אל תבזה מהם. ושם בהמשך "תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל י-ה", אלו הדורות שהם כמתים במעשיהם (שארן להם חיות דקדושה), ובאין ומתפללין לפניך בר"ה וביוה"כ ואתה בורא אותם בריה חדשה.

ובדרכי נועם הקשה, אם מדובר בכלאו מצבים שהם כמתים ר"ל במעשיהם, א"כ איך יתכן שישאר להם כזה כח להתפלל תפילות של ר"ה ויוה"כ. עד שבזכותם עושה אותם הבורא לבריה חדשה. שמשמעות בריה חדשה, פירושה שנשאר במציאותו החדשה בלי ליפול שוב. ש"נפילות" שייכים למצב שנשאר עדיין ממציאותו הקודמת, ונמשך לזה שוב, אבל בריה חדשה פירושו שנשאר בדוגמו הרוחנית לתמיד. זה כח עצום. ואיך יאה כח זה לדורות שהם כמתים במעשיהם.

כתפילה על מלכות ה' עסקינן

ומתרחץ שאם נדייק בלשון המדרש, שכותב שם עוד תפילה אח"ת נשתיירה להם, שאין הכוונה לתפילת ר"ה ויוה"כ, שהרי הרבה מתפללים ולא ראינו אח"כ שנבראו ע"ז לבריה חדשה. אלא הכונה למי שמביא עצמו בתפילות למצב שאע"פ שיודע למה ישועות הוא נצרך, וכמה תפילות צריך הוא להתפלל על עניניו הדחופים הפרטיים הנצרכים, אבל הוא מתעלה לבחינה של "תפילה אחת", לנושא אחד בלבד שהוא נעשה אצלו הראשון במעלה באופן שאין למעלה הימנו, שאין לו שום תפילה ובקשה אחרת מאשר לבקש על "ותמלוך אתה הוא ה' אלוקנו מהרה לבדך על כל מעשיך".

ובקשות אלו על המלכת הבורא על כל הבריאה מבקשים תוך כדי ציור הבריאה הנפלאה שתהיה בזמן מלכות הבורא על כל הבריאה. וכפי שמתואר בז' ההפטרות דנחמתא שלפני ר"ה (כאשר העסקנו בזה בשני החדשים שעברו בס"ה), ומי שמתקוק לזה באופן שאין דבר אחר במעיניו, ושוכח לגמרי מעצמו. וכלשון הפרי הארץ בפ' קדושים, "כי מה לו לעצמו איך ומה שהוא, ובאיזה אופן שהוא" וכו', וכל חפצו ותשוקתו שיתגדל ויתקדש שמו יתברך ויתגלה מלכותו, כי אין לו חפץ בכל רק שיהא "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא", על ידי תפילה כזו נעשה ממש בריה חדשה.

ע"י תקיעת שופר יכולים להגיע למדרגת תפילה זו

ועל השאלה המתפרצת מאליה, איך אדם כזה שהוא בבחינה של מת במעשיו, יכול להגיע למדרגה להתפלל תפילה כזו, התשובה לכך היא שזה ג"כ מסגולות השופר, להביא את האדם לבחינת עולם התיקון של הגאולה השלימה. וכמונא בתרגום יונתן (במדרש כג, ט) "ותרועת מלך בו" - ויבנות מלכא משיחא בייבא ביניהון".

המשך בעמוד ג' <<<

מחוטב עציץ עד שואב מימין (דברים טז, ט-ט). תמיד קורין פרשת נצבים לפני ראש השנה, כי בימים הללו צריך כל אחד מישראל להתפלל בעד חבירו. זהו פירוש הכתוב אתם נצבים היום כולכם, שצריך כל אחד להעלות להתפלל בעד חבירו ממדרגה למדרגה, עד להעלותו לפני ד' אלקיכם ששם מלא רחמים, ראשיכם וגו' היינו אנשים חשובים וצדיקים ובינונים, מחוטב עציץ אלו שיכולין להמתיק הדינים על דרך 'האדם עץ השדה' (דברים כ, יט), עד שואב מימין אלו אנשים שיכולים להמשיך חסד.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

מהנחל
נחלי אש בקצירת האומר
"להחזיק את הזמן בשתי ידיים"
"אלו היינו יודעים איזה עת רצון הוא בשעת תקיעת שופר, היינו מחזיקים את הזמן הזה בשתי ידיים כדי שלא יעבור."
(הרה"ק מרוזין ז"ע)

המליצה לטובה מזה שהיצר תמיד מזוג בנו

תקיעת שופר לערבב השטן. ענין תקיעת שופר לערבב את השטן כמאז"ל (ראש השנה טו). וצריך ביאור, מה מתפחד השטן מקול שופר, ואפילו קול דממה דקה כשהוא ואם שמזכיר אילו של יצחק, הרי קורין פרשת העקידה בתורה, ומזכירין כל יום עקירת יצחק, ולמה מתערבב דוקא מן השופר. וכתב (עוסק ב) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו. וקשה נמי מה החרדה מקול שופר דייקא, והרי יש כמה וכמה כלים המשמיעים קולות חזקים פי כמה, ואמאי יחרדו דוקא מן השופר.

המשך בעמוד ג' <<<

תזחל שנה וברכותיה
בפרוס השנה בעמדנו בשערי השנה החדשה הבעל"ט שנת תשפ"א
הצנו לברך בזה את קהל אנשי שלומנו וידידי בית חיינו, ואת כל קוראי הגליון הנאמנים,
כתובה וזחתימה טובה
בספרן של צדיקים גמורים
לשנה טובה תכתבו ותזחמו לאלהי חיים טובים ארוכים ולשלום, תזכו אתם ובני ביתכם לשנה טובה ומבורכת מתוך זהות דקדושה והרחבת הדעת, בריות גופא ונהורא מעליא. וזכרה כולנו יהוד לשנת גאולה וישועה בישועתן של ישראל ובצמיחת קרן דוד, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.
המערכת

”קולי שמעת אל תעלם אזניך”

אנו מבקשים בעשׂיׂת הבאים לקראתנו ״ממעמקים קראתיך ה״, ובראש השנה קודם תקיעת שופר, מבקשים אנו ״מן המיצר קראתי י-ה״, ״קולי שמעת אל תעלם אזניך לרווחתי לשוועתי״. ופי' הבעל התניא את ענין אמירת פסוקים אלו, שעל אף שנתרחקנו, אנו מבקשים בימים אלו להתקרב אל ה'. וזהו כל ענין ראש השנה שאומרים בהפטרה ״מרחוק ד' נראה לי״, שמוגישים כיצד נתרחקנו מאבינו שבשמים, וקול יעקב נוהם מתהוומות לבו, שמבקש לשוב אל השי"ת. וכן אנו מבקשים ״אל תסתור פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית, אל תטשני ואל תעזבני אלוקי ישעי״. ועתה המצב הוא שאנו מבקשים לשוב אל ה', והשי"ת מבקש אותנו, וע"כ אנו תוקעים בשופר, כי בזה אנו קוראים אל ה' מעומק לבנו שאנו חפצים לשוב אליו. וכמאמר הבעש"ט בלמודו של מלך המלך על כל המלך המלך הפקיד בידו סך של מעות ושילח אותו למקום מרוחק כדי ללמוד כל מיני חכמה והשכל. ויהי כאשר הגיע לשם בן המלך, תחת לשלם הכסף למלמדים שילמדו אותו כל החכמות וכו', הוא החל להיות משוטט ומבלה את זמנו ומבזבז כספו לכל מיני שטות והבל שהיו מצויים שם. וכעבור הזמן אף החל לנהוג כמנהג אנשי המקום ולדבר בשפתם, עד שנעשה ממש כאחד מאנשי המקום ושחך שפת מדינת אביו לגמרי, וכמעט ששחך עמו ובית אביו.

ויהי באחד הימים עלה בזכרוננו אשר הוא בן מלך ועד לפני מספר שנים היה נוהג בגינות מלכות, והנה עתה הוא מושלך בשווקים כאחד הריקים, ונתמלא בגעגועים עזים לאביו המלך, עד שגמלה בלבו החלטה שהוא הולך לבקש את אביו. ויהי הוא הולך ומבקש מקודם לחקור היכן היא עיר הבירה של מדינתו של אביו המלך. אחר שהראו לו העיר נכנס ובה לשם, וביקש מאנשי המקום בשברון לב ובשפה מקוטעת שיראו לו את ארמונו המלוכה. כאשר שאלוהו ״מה לך ולמלוכה״, והוא משיב להם ״בן המלך אנכי״, היו שוחקים עליו ומלעיבים בו ואומרים ״ראה עם איזה בגדים הנך לבוש, ואיזה שפה זרה אתה מדבר, ואיך תאמר לנו שאתה בן המלך״, ויהי הוא הולך ומבכה במר לבו את מצבו השפל על ריחוקו מאביו, והנה הוא רואה שהוא קרוב מאד אל ארמונו המלוכה, והנה הוא רואה את המלך מטייל בחצר גנת הבית. והבין בראותו זאת השתוקק ביותר לקרוא בקול גדול אל אביו, אך היות שפנתו היתה שפת נכר, הבין שאביו לא יכירו ולא יאמינו שהוא בנו, וגם בגדיה היו פרומים ובלויים שאינם ראויים כלל לבן מלך. ע"כ התחיל לזעוק בקול גדול ולא יסף קול זעקה פשוטה, כי השכיל להבין שע"י הכרת הקול שלו, ידע אביו המלך שהוא הקול של בנו האהוב ויחזירו אליו כבראשונה. כי אע"פ ששפתו ולשונו נשתנו, הרי הקול נשאר אותו קול של בן המלך.

ובזה פירש שזהו אשר אנו מבקשים קודם התקיעות ״קולי שמעת, אל תעלם אזניך לרווחתי לשוועתי״, שתקיעת השופר הוא קריאתנו לה' בלי שום תיבות ומילים, אלא קול בלבד שיכירנו עי"ז שאנו בניו וישיבנו אליו כבראשונה.

והביאור בזה נראה, כי ״מאן דנפח מדליה נפח״, וכאשר אנו נופחים אל תוך השופר אנו נופחים את פנימיות לבנו, ואנו מבקשים להראות בזה להשי"ת שבפנימיות לבנו אנו ״בן המלך״, ואנו חפצים לעשות רצונו, ואפי' שהשפה החיצונית נשתנתה שפעמים שינונו את מעשינו במעשים שאינם הגונים, שאינם עולים בקנה אחד עם מנהגי וגינותי מלוכה, מ"מ פנימיות ליבנו לא נשתנה.

ויש להוסיף בזה שזהו גם הענין שאנו צועקים בקולנו להשי"ת דווקא ע"י השופר, כי בזה אנו מבקשים להזכיר את מסירות נפשם של אבותינו אברהם שחפץ למסור את בנו יחידו לעקידה, ויצחק אבינו שפגש את צווארו לשחיטה להשי"ת. ולבד מענין הזכרת העקידה כדי שזכות אבותינו תעמוד לנו להצדיקנו בדיון, הרי אנו באים לעורר בזה את המבואר בספר התניא, שמכח מסירות הנפש של אבותינו בעקידת יצחק הרי יש לכל יהודי באשר הוא כח למסור את נפשו להשי"ת, והוא הנקודה הפנימית שמצא נפש היהודי למעלה משנתו ודעתו ואפילו קל שבקלים בעת נסיון של מסירות נפש מתעורר שנתנו. כדרך שכתבו ד"ם, שהנקודה האלוקית מתעוררת מתודמתה. וכאשר נותנים לתוך השופר את כח הפנימיות שלנו, נשמע הקול הפנימי של בן המלך, ובזה אנו מבקשים להראות להשי"ת שקולנו הפנימי לא נשתנה ואנו חפצים לשוב ולהתקרב אליו, ואף השי"ת מבקש לקרבינו אליו ומחפש את קרבתנו. ולכן אחר התקיעות נעשית שמחה גדולה מאד, כדאיתא בזוה"ק (שאומרים קודם התקיעות) שהמשיל ע"ז את דבר הכתוב ״ויבא לו יין וישת״, כי נעשית שמחה גדולה בין ישראל לאביהם שבשמים כאשר נפגשים יחד, כי השי"ת מוצא את בניו האהובים בפנימיות לבבם שהם חפצים רק לעשות את רצונו, והאהבה והרצון האלו מעוררים גם אהבה עזה מהשי"ת לבניו רחומי, ולכן הוא מצדיקם בדיון. וזהו שכתב ״ויקץ ה' כגבור מתרונון מין״, והרמז בזה שאפי' שיש בחינת דין ״גבורה״, אפ"ה ״מתרונון״ יש רנה ושמחה גדולה להשי"ת כמו ״מין״. כיון שנתגלה הנקודה הפנימית לפני אבי המלך.

ויש להוסיף עוד לרמז בזה דהנה השי"ת מעורר אותנו בפרשת נצבים (וי' טז) ״פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה״. והכוונה שיש לכל אחד לבדוק את נבכי לבו אם אין צומח לו שם איזה שורש, שאפי' שענה אינו מורגש כ"כ, אך הוא יכול לגדול ולהיות פרה ראש ולענה. ואיתא בספרה"ק דשרש פ"רה ראש ולענה ר"ת שופר. כי ע"י שופר אפשר לתקן את שורש הרע. אך לפי האמור יש לומר שבא לרמז שכאשר אנו תוקעים בשופר אנו מגלים שאף אם ח"ו מצוי איזה שרש רע בקרבנו, הרי אין זה מעומק הלב, אלא תחת שורש זה ישנו שורש עמוק יותר, והוא שורש טוב, כי בפנימיות לבנו כולנו חפצים ליראה את שמך, וכאשר אנו מוציאים את הקול מעומק הלב אנו מגלים שאנחנו בני המלך והקול הזה יוצא מן השופר, כי הוא שורש עמוק יותר משורש פורה ראש ולענה שזה ר"ת שופר. כי לא יתכן בשום אופן ששרש רע יקנה שביטה בפנימיות לב יהודי שהוא בן מלך, ובוודאי אין זה כי אם שרש חיצוני ולא בעומקא ודבא, כי השורש הפנימי שהוא קול של בן המלך לא נשתנה כלל.

וע"ז אנו אומרים אח"כ ״אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון״, אשרי העם שידועים לצרות את ריבונם בשופר, כי כאשר אנו מגלים את געגועינו לאבינו שבשמים מיד מתעוררים געגועים עזים למעלה בשופר בנים אל אביהם ואב אל בניו.

תפלה על גאולת הנפש מיד היצירה

כמו שמתערב השטן בגאולה הכללית דיתקעו בשופר גדול, כך מתערב בגאולה פרטית. כמ"ש בתהלים קרבה אל נפשי גאלה. וכמו ששמעתי בשם מורי, שעל זה יתפלל כל חסיד לגאול נפשו מיצר הרע, בפרט בראש השנה ויום כיפור, וכו', ודפח"ח.

(בעל שם טוב)

ישראל מבקשים פרנסתן ככלב ולא בזכותן או זכות אבותם

בתיקונים זוהר (צ"א, ט) צווחין ככלבין הב הב, הב לנו מזוני וכו'. שמעתי משמו של הסופר רבי דוד מהאניפאלי ז"ל שהק', הלא הזוהר תמיד מלמד זכות על ישראל, ואיך ילמד חוב כזה לדמות את ישראל לכלבים. ותי', דא'י בגמ' (ב"ב ט) כשפתח רבי אוצרותיו בשני בצורת בא אצלו יונתן בן עמרם, ואמר לו רבי פרנסני וא"ל קרית וכו', ואמ"ל א"כ במה אפרנסך, ואמר לו פרנסני ככלב וכו', ואח"כ ה' רבי מצטער שנתן לחמו לע"ה, ואמר לו ר"ש ברבי, שמא יונתן בן עמרם תלמידך, שלא רצה ליהנות מד"ת וכו'. זה ג"כ הזוהר מלמד זכות על ישראל אף שישאל קדושים, ויש להם לתלות במעשיהם או בזכות אבותיהם או בלימוד תורתן, אין צווחין אלא פרנסני ככלבין הב הב כמו יונתן בן עמרם, ודפח"ח.

(אמרי פנחס)

ראש השנה הוא המוח של כל השנה

דרך משל, מעשה הגוף נגרש במוח שבראש, כן כל מעשה השנה נגמרין במוח זה הוא ראש השנה, ולכן הוא נק' ראש השנה שהוא מוח של השנה. ולכן כולם נסקרין בסקירה אחת, כי במוח נגרש הכל בפעם אחת, כל תנועות הגוף והאיברים המחשבה והדבור והמעשה, וכל שארי תנועות הגוף, ולכן נק' יום הזכרון.

(מאור עיניים, ליקוטים)

כשהקב"ה דן את העולם בחסד יש לזה קיום

ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת. כי כשהקב"ה דן את עולמו בחסד, אזי יש קיום, וזהו באמת, כי אמת הוא דבר קיום, אבל ח"ו כשהקב"ה דן וכו', אז הצדיקים שבדור יש להם כח לבטל. וזהו מי מושל בי צדיק, ונמצא כביכול אינו מתקיים וכו' אבל כשהקב"ה דן את עולמו בחסד אז יש לו קיום, ואין מי שיבטל, וזהו ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת כיון שכונן בחסד כסאך, אז הוא באמת.

(קדושת לוי)

זכות מצות צדקה,

הקב"ה עושה עמנו צדקה מדה כנגד מדה

במקום משפט אין צדקה ואתה במשפט תעשה צדקה. (בפיט) ע"ד שכתבו במ"א שמחמת שאנו שומרים חקיו בלא טעם, מגיע לנו במשפט לעשות עמנו צדקה ג"כ בלא טעם, וכן ע"י שאנו מקיימים מצות צדקה, ית"ש משלם מדה כנגד מדה, מחויב כביכול לעשות עמנו צדקה.

(זרע-קדוש)

אדם שאין יודע מה חסר לו צריך לצעוק הרבה אל ד'

מן המיצר קראתי קה ענני במרחב קה. היינו שצריך כ"א לידע אין שצר לו מכל הענינים, וצריך לתקן הכל ע"י התשובה. ובאם שאינו יודע מה חסר לו, ואינו חסר לו כלום, אזי צריך עוד הרבה יותר לצעוק אל ד' מן המיצר, ותיכף כשקורא להקב"ה, אזי ענני במרחב יה, כי מיד כשישראל עושים תשובה הקב"ה עונה להם במרחב, ונוכל לומר שהוא עונה אותם שיקראו לו במרחב.

(בית אהרן)

ע"י שהקב"ה יחמול על בני' יהיה לו מזה שמחה

חמול על מעשיך ותשמח במעשיך. הנ"ל עפ"מ ש בפי' הפסוק שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך. המשך הדברים אינו מובן, אכן הפי' בזה, שמשא אמר להקב"ה, שוב מחרון אפך, פי' ראה נא שכבר חרה אפך על דור המבול ונאבדו מן העולם, מה תועלת ונח"ה ה' לך מזה, הלא יותר ה' כבוד הבוה"ה אם נשארו בחיים, אולי ישונו מדרכם הרעה. וז"פ שוב מחרון אפך, וזכור נא מה שחרה אפך אז על דור המבול, ואז ממילא נתנחם על הרעה לעמך. וזהו ג"כ הפי' חמול על מעשיך, ע"ז שתחמול על מעשיך - בנ"י, ותרחם עליהם, ע"ז ממילא יהי' לך שמחה מזה.

(תפארת שלמה)

וי"ל לפי מ"ש רש"י ז"ל עה"פ (בראשית כב, יז) והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו, שהשטן סבכו וערבבו באילנות. שה' השטן מתאמץ לבטל את אברהם אבינו ע"ה מעבודתו הקדושה בעל כרחו. ולזה ביום הדין תוקעין בשופר זכר לאילו של אברהם אבינו ע"ה שסבכו השטן בקרניו, שלא די שהסיתו השטן למנעו מן העקדה, רק גם בפועל ממש התאמץ למנעו מעבודתו הקדושה. ותקיעה בקרן האיל מעורר זכות על ישראל, לפי שמוזכר השטן שונא כ"כ לישראל עד שעושה פעולות למנעם מעבודתם יותר מתפקידו להסית ליד עבירה, וקשה מאוד ללחום נגד שונא זה, שעושה כל התפעלות והתאמצות להכשיל ולהחטיא את ישראל רח"ל, מה שלא נתפקד על זה. והוא עצמו אינו עושה כן לשאר אומות, כמ"ש סוכה (כג) שמניח אומות העולם ומתגרה בישראל שזה אינו לקיים תפקידו, רק להרוס לישראל דייקא ר"ל. ומהאי טעמא השטן מתערבב מהשופר דייקא. שמוזכר עונו ורשעתו, שכל כונתו להרע לישראל דייקא שהם בני א-ל חי. (כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ההבנה בשמיעת קול השופר

לשמע קול שופר. מצות שופר הוא בשמיעת קול שופר ולא סגי בתקיעה לחוה, כדתנן (ר"ה כז) התוקע לתוך הבור לא יצא, כי אינו שומע כראוי את קול השופר. ולכן מברכין "לשמע קול שופר", ולא "לתקוע בשופר", כי עיקר המצוה היא השמיעה. ומזה נבין, שאין התכלית לתקוע תקיעה שברים תקיעה, דהיינו לגנוח וליילל, אלא

עיקר המצוה לשמוע ולקבל אל קרבינו את מה שהשופר מעורר אותנו, וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג) דאע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בה כלומר עורר ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו את בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלילכם ויעזבו כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה עכ"ל.

משל למה הדבר דומה, לאחד שהלך ללמוד אומנות הצורך, כשעמד לחזור לעירו, רשם לו הצורך את כל סדר העבודה, כיצד מניחים הזהב בכור, ואין נופחים במפוח להבעיר האש, ומוציאים במלקחיים, ומעצבים אותו בחוט. האיש שב לעירו, קנה את כל החומרים, ועשה את כל הפעולות, ולא הצליח בשום אופן לעשות כלי זהב. ונתברר, כי לרוב פשיטות הדבר, לא רשם הצורך שצריך להדליק האש בכור הזהב, והתלמיד לרוב סכלותו לא הבין זאת מדעתו.

כך התוקע לתוך הבור פירוש לתוך חלל ריק, בלי שום התעוררות של תשובה, לא יצא ידי חובתו. כי תכלית התקיעות להבעיר את הניצוץ שבתוך הלב, ורק אז יצא ידי חובתו. ו'העברת שופר ת'רועה ב'חודש השביעי ר"ת תשובה. ששורש מצות קול שופר הוא מצות התשובה. שזהו המכוון הפנימי שבמצות התקיעות, להבעיר את ניצוץ התשובה שבלבבות ישראל.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

וכפי שמובא בספה"ק ארץ צבי (ר"ה תרפ"ו) שהשופר שיישמע בעולם בזמן ביאת המשיח, יהיה מקובץ בו כל הצעקות והבכיות והרהורי התשובה שהיו לבנ"י בכל שנות הגלות, וזה יעורר את הנדחים והרחוקים ביותר. וכן אותו כפי שנאמר בזמן הגאולה, שמרוב התרגשות כשיזכו ליום הזה שקיינו לו, אזי "בבכי יבואו" מרוב התרגשות שמחת הגאולה. וכיון שכל זה מונח בכח השופר אזי בר"ה יום תרועה מסוגלים ג"כ הכי רחוקים להיות שייך למושגים כאלו של תפילות נעלות. וזה באמת עושה את האדם למציאות אחרת לגמרי, כמו שכתוב שלעתיד לבא "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם" (יחזקאל לז-כז).

ע"י תפילה זו נושעים גם בעניינים הגשמיים

והנה באמת בחינת "תפילה אחת" הזאת שעושה את האדם לבריה חדשה, היא ג"כ סגולה נפלאה להיושע על ידה גם בכל ענייני הגשמיים. וכמו שמובא בחת"ס בסוף פ' כי תבא עה"פ בישעי' (ג, ז) "השם חננו לך קוינו היה זרועם לבקרים אף ישועתינו בעת צרה", שמובא ע"ז בילקוט שמעוני (על ישעי' רמז ס"א) ש"היה זרועם לבקרים" הכונה לאותם בנ"א שמשכימים קום לפנות בוקר להתפלל על ציון וירושלים, ועליהם מתפללים שהש"ת יהיה זרועם לעזור לאותם משכימים.

והנה מובא במגן אברהם שהסיבה שיש ענין להשכים לסליחות לפנות בוקר, כיון שאז הוא עת רצון לפעול ישועות ורחמים לקראת יום הדין. ולכאורה היה לפי"ז צריך להיות שכל הבקשות בסליחות יהיו רק על סליחה ומחילה ויודיו ותשובה. בעוד שבפועל, הרבה מאד מהבקשות הם על יסורי מלך המשיח ויסורי ישראל בגלות, ועל הגלות ועל הגאולה. אלא מבאר החת"ס שהיות ובאמת כל חיות ושפע השפעת הבורא שבני אדם קיבלו בר"ה הקודם, נגמר בסיום השנה, ולא נשאר ממש כלום משנה שעברה, צריך עכשיו להתחיל להמשיך הכל בכל העניינים את הדברים לשנה החדשה, בני חיי ומוזני כל צרכי עמך המרובים. והנה דוקא בזה שבמקום להתפלל על צרכינו האישיים עוסקים בתפילות על ישועת הקב"ה, בזה זוכים לבחינה שאמרו חז"ל ש"המתפלל על חברו הוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה". שגם על הקב"ה אפשר לומר בחינה זאת, שנוא "רעך ורע אביך אל תעזוב". וכאשר מתפלל על ישועת הבורא, אומר החת"ס - שזה סגולה נפלאה ג"כ להוושע בענייני הפרטיים. וזהו הפשט בתפילתנו "היה זרועם לבקרים", תעזור ותחזיק את אלו שתתפללים בבקרים בעת רצון, על ענייני השכינה הק', ואז "אף ישועתינו בעת צרה", שזה סגולה להיוושע בכל הישועות ומכל הצרות.

שהזכיר באמצע הברכה של שבת, אף שבסיום הברכה לא הזכיר של שבת, אין צריך לחזור".

*

ג) הזכיר שבת רך בחתימה: מלשון הרמ"א (ס"א תפ"ו סעי' ג) מדקדק במשנה ברורה (שם ס"ק י"ג), שאם לא הזכיר כלל שבת בתוך הברכה, אף שחתם כדין - מקדש השבת וישראל ויום הזכרון, לא יצא יד"ח, וחווה מפרש הגרש"ז אויערבך זצ"ל (שם), שאם לא עקר גליון, יחזור מתחילת הברכה, דהיינו מאתה בחרתנו.

*

ד) הזכיר שבת באמצע הברכה ובחתימה: המשנה ברורה (שם) מסתפק, אם צריך דוקא להזכיר מיד בתחילת הברכה (אתה בחרתנו וכו') ותתן לנו את יום השבת הוא ואת יום וכו'), או שדי אם מזכיר אפילו פעם אחת לפני החתימה (הנחילנו ו' אלקינו באהבה וברצון שבת קדשך וכו'). ולכן, אם נזכר באמצע הברכה שלא הזכיר שבת בתחילת הברכה, יחזור לאתה בחרתנו, ואם נזכר רק לאחר שחתם מקדש השבת וישראל והזמנים, לא יחווה, שספק ברכות להקל. ולפי"ז כל שכן שאמירת - ישמחו במלכותך וכו' במוסף אינה מעכבת, ואם שכח לאמרו, אין צריך לחזור.

*

ה) שכח להזכיר פסוקי ערוף של שבת: אם אמר - ואת מוספי יום הזכרון הזה, ושכח לומר - יום השבת הזה ויום, ואח"כ אמר את הפסוקים - ובחדש השביעי וכו', ולא אמר - וביום השבת, לא יצא, וצריך לחזור אפילו אם סיים הברכה, אפילו אם הזכיר שבת בתחילת הברכה (אתה בחרתנו וכו' ותתן לנו את יום השבת הוא ואת יום וכו'), ובחתימה (מקדש השבת וישראל ויום הזכרון). אבל אם אמר - את מוספי יום השבת הזה וכו', אף שלא הזכיר את הפסוקים של מוסף של שבת, או להיפך, שאמר רק את מוספי יום הזכרון הזה, ואמר אח"כ - וביום השבת וכו', יצא יד"ח.

משולחנם של חו"ר קהילתנו הק'

הנאון הגדול ר' אברהם צבי הכהן שליט"א

טעויות בתפילת ראש השנה שחל בשבת

אמנם בירושלמי מצינו: "אית תנווי תני - פותח בשל שבת וחותם בשל יו"ט, ואית תנווי תני - פותח בשל יו"ט וחותם בשל שבת, רבי אומר - פותח בשל שבת וחותם בשל שבת ומזכיר של יו"ט בינתים. אמר ר"ש בן פזי משום ריב"ל, הלכה כרבי". והקשה הביאור הלכה (ס"ה תפ"ו סעי' א' ד"ה מקדש השבת): "הרי דרבי נקט בירושלמי ממש כבית הלל בבבלי (כלמה, שחותם רק מקדש השבת, ואינו מזכיר כלל יו"ט), ופסקוין גם שם הדלכה כרבי". וכתב ליישב: "ושלא יסתור דברי רבי אהדיז וגם הפסק הלכה אהדיז, צריך לומר דירושלמי קאי על עיקר נוסח הברכה, ואליבא דבית הלל, דמדודי רבי דעיקר נוסח הברכה [אף לענין דיעבד שלא יצא אם שינה], הוא לסיים בשל שבת, דלא פליג בזה על בית הלל, ועל זה איתמר שם - הלכה כרבי. והכא בגמרא דילן אמרינן משמיה, הדוסיף מדיליה לסיים אף בשל יו"ט נמי, אבל הוא רק לנתחלה, דאין זה מעיקר נוסח הברכה. ופסק הש"ס גם בזה הלכה כרבי, והיינו דלנתחלה צריך לסיים בשל שניהם, אבל בדיעבד בשל שבת לחוד סגי, וכהיא דירושלמי... ולפי זה יש חילוק בין שבת ויו"ט. דאם דיגל בשל יו"ט יצא, אבל דיגל של שבת לא יצא, דעיקר נוסח הברכה הוא של שבת, ומה שסיים בשל יו"ט לא הועיל כלום, וכאלו לא חתם כלל, דבואדי א"כ... וצ"ע למעשה" (עיי"ש שהביא שנתלקו בזה גם הנה"ג שפוסק שיצא בדיעבד, עם הפיר"ח שפוסק שלא יצא, שנחשב משנה ממטבע שטבעו הכמ"ם).

אם כן להלכה לדעת המשנה ברורה, אם חתם בר"ה שחל בשבת - מקדש ישראל ויום הזכרון, צ"ע למעשה אם יצא, או שצריך לחזור. וכתב הגרש"ז אויערבך זצ"ל (מכתב ד' בראש מחזור המפורש): "ספק ברכות להקל, ולכן במקום

א) זכרון תרועה: איתא במסכת סופרים (פרק י"ט): "אם חל ראש השנה להיות בשבת, אינו אומר - יום תרועה, אלא זכרון תרועה, לפי שאין תקיעת שופר דוחה את השבת בגבולין משום גזירה". וכ"כ הרא"ש (שלהו ר"ה) בשם רב שמואל בר חפני [גאון], והטור (ס"ה תקפ"א) מוסיף - "וכן נוהגין באשכנז". וכתב הפיר"ח (שם ס"ק ז'): "איכא לספוק, אם בשבת אמר - יום תרועה, אם מחזירין אותו או לא, ומסתברא דכיון דלכולי עלמא כל שחל ב"ד קבוע, וסמוך בארץ ישראל תוקעין בו בשבת, יום תרועה מקרי, ואין מחזירין אותו. אי נמי יש לומר, כיון דבשאר השנים הוא יום תרועה, אע"פ שבשנה זו אינו יום תרועה, אין בכך כלום... אי נמי מצי לקיומי יום תרועה בפה". וכ"פ המ"ב (שם ס"ק י"ט).

*

ב) עקדש השבת וישראל ויום הזכרון: איתא בגמ' (ביצה י"ז ע"א): "תנו רבנן, יום טוב שחל להיות בשבת... בית הלל אומרים, מתפלל שבע, מתחיל בשל שבת מסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. רבי אומר, אף חותם בה - מקדש השבת ישראל והזמנים... אמר רב יוסף, הלכה כרבי". ע"פ זה כתב הטור (שם), שחתימת הברכה האמצעית היא: "מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון, ואם הוא שבת, חותם - מקדש השבת וישראל ויום הזכרון". ובמטה אפרים (שם סעי' כ"א) פסק, שאם שכח להזכיר של שבת ואמר רק - מקדש ישראל ויום הזכרון, לא יצא, וצריך לחזור ולהתפלל כתיקונו.

יג. מתפללים מנחה בכונה הרבה, ומאריכים בה קצת כיון שהכל הולך אחר החיתום...
יד. לאחר מנחה נוהגים לומר פיוט 'אחות קטנה'. וכשיאמר 'תכלה שנה וקללותיה' יכוון לכלול את העוונות והחטאים מהשנה החולפת...
החסד שגמלו ה' בשנה זו שלא יהיה ח"ו כפוי טובה שמזכיר רק את הדברים המקוללים מהשנה החולפת ואינו זוכר להודות על הטוב והחסד...
זכרינו לחיים

זכרינו לחיים

טו. תקנת הגאונים הוא לומר בתפילות עשרת ימי תשובה 'זכרינו לחיים, מי כמוך, וכתוב, בספר חיים, וכיון שאינו מעיקר הברכה לכן בדיעבד אם שכח לאומרו אינו חוזר...
אך מ"מ לכתחילה יראה להשלימו באלקי צנור קודם יהיו לרצונך... אבל אם נזכר קודם שסיים הברכה, אע"פ שאמר כבר כמה שמות הק', יחזור לזכרינו ויאמר משם עד סוף הברכה...
המלך הקדוש

המלך הקדוש

טז. אמר 'הקל הקדוש' במקום 'המלך הקדוש' חוזר לראש התפילה...
אם אמר 'הקל הקדוש' או 'המלך הקדוש', אבל יודע הוא שאמר כל נוסח הברכה 'לדור דור וכו' ובכך וכו', אינו צריך לחזור, כיון דתולין דמסתמא המשיך כל נוסח הברכה וסיים 'המלך הקדוש', וספק ברכות להקל...
אם התפלל מתוך המחזור [כמו שנוהגים רוב בני"א, כיון שאין תפלת ר"ה שגורה על פיהם], אינו צריך לחזור, דאמרינן דפשטות אמר המלך הקדוש, כיון שהתפלל מתוך הסידור...
זז. אמר 'הקל הקדוש', אם נזכר בתוך כדי דיבור, יאמר מיד המלך הקדוש... אבל אם התחיל ברכת אתה בחרתנו אינו יכול לחזור אפילו אם עדיין תוך כדי דיבור...
אבל אם אמר 'הקל' ולא הספיק לומר הקדוש, אפילו שהיה יותר מכדי דיבור, אינו חוזר כיון דעומד עדיין באמצע הברכה...
יח. טעה וגמר הברכה מיד המלך הקדוש, ולא אמר לדור דור וכו', יאמר מיד התפילה כסדרו אתה בחרתנו

ועלה לבימה ואמר [לרוב חולשתו כמעט לא נשמעו דבריו ותלמידו הרב ר' אלחנן ווסרמן הי"ד חזר על הדברים בקול רם], אנשים חושבים כשאומרים 'זכרינו' שצריך להתפלל שזכרונו ה' לחיים' שלא נמות, אבל אין זה הכוונה הרצויה אלא לבקש 'זכרינו לחיים' ואיזה סוג של חיים 'למענך אלוקים חיים' חיים כאלה שהינם רק מילוי רצון ה' וכל תפקודיו הינו 'למענך אלוקים', וביקש מתלמידי הישיבה שיכוונו לכוונה זו בתפילה:
כט. כף החיים (ס"ק כז):
ל. משנה ברורה (ס"ק טו), כף החיים (ס"ק לב):
לא. שו"ע (סימן תקפ"ט סעיף א):
לב. אלף המגן (שם ס"ק טו):
לג. משמעות כף החיים (שם ס"ק י):
לד. שו"ע (סעיף ב):
לה. דעת תורה (שם ס"ק ז):
לו. דעת תורה (אות ב):
לז. משנה ברורה (שם ס"ק ז):
לח. שו"ע (סימן תקפ"ט סעיף א):
לט. רמ"א (שם):
מ. פרי מגדים (שם אשל אברהם ס"ק י):
מא. פרי מגדים (שם ריש הסימן), מטה אפרים (סעיף א), משנה ברורה (ס"ק ה):
מב. רמ"א (שם סעיף ב):
ומטו משמיה דהבית ישראל מגור זצ"ל, שאמר שהעולם מדקדקים שלא

הזאת' ללמדינו שאפשר לתקן בזמן זה את כל השנה:
א. אלף המגן (סימן תקפ"ט לח בשם גורי האר"י ז"ל):
ב. הליכות שלמה (מועדים פרק א הערה 35). ובהגהות חכמת שלמה איתא, שצריך לומר אחרי שחרית ברה"ה "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", וע"כ כן הכל מתהפך לרחמים, וזה ענין הסימנים, עיי"ש:
כ. שו"ע (שם סעיף ה). ומצינו כמה טעמים האין מותר לאמרו בברכות ראשונות, אע"ג דברכת השבח ואין שואלין בו בקשות. א) בקשתינו הינה בקשת על כלל הציבור, ובקשה על רבים מותר לבקש אף בשלוש ברכות הראשונות של שמו"ע, ולכן אומרים בקשה זו בלשון רבים 'זכרינו' (ד"ף).
ב) כיון ש'דרך הטוב להיטיב' ורצון ה' להשפיע עלינו טובות עד בלי די, מתפללים אנו 'למענך אלוקים חיים' על מילוי רצון ה' שיוכל להשפיע לנו מטובו, ואין זו בקשה עלינו אלא על ה' שיוכל למלאות רצונו הטוב (קדושת ילי - מאמר ר"ה).
ג) לעת זקנותו של החפ"ץ חיים' נהג להתפלל בביתו במניין מצומצם מפאת חולשתו אף בראש השנה, באחד השנים ביקש בכל זאת ללכת לישיבה

ח סימן כז) שו"ת שבת הלוי (חלק ט סימן קכח), כיון דאף המתירים חששו לאיסור זה, ואף דצידדו להקל, מ"מ במסקנתם סימיו, דמ"מ יש מקום להחמיר. ועיין במנחת יצחק שם, שכתב דמ"מ אם עדיין יש לפקפק להתייר בזה, יש עצה שיכוון בעת שמחברו, שיפרק החיבור לאחר השימוש וכו', עיי"ש. וכ"כ מסיים השבט הלוי דבריו שם, 'ואני לעצמי נהגתי להכין הפתילה מערב יו"ט'. ולהלכה למעשה רוב אנשים אינם מכוונים כן, לכן נ"ל להחמיר בענין זה:
כ. שו"ע (סימן תקב סעיף א):
כא. כף החיים (סימן תקפ"ט ס"ק א):
כב. משנה ברורה (סימן רס"ג ס"ק כז) שבמקום שנהגו כן אין למחות בידן:
כג. מטה אפרים (סימן תקצ"ט סעיף ט):
כד. שו"ת שבת הלוי (חלק ג סימן טט) שכן הוא בראש השנה ובשבועות. אבל בפסח וסוכות לנו"ע יכולות לענות, עיי"ש.
ובדיעבד אינו מעכב, כיון דבאגרות משה (א"ח חלק ד סימן כא אות ט) פסק שיכולה לענות אמן, אמרינן דספק ברכות להקל:
כה. מטה אפרים (סימן תקפ"ט סעיף טו). ובק"ק קארלין נוהגים לומר משך כל הקיץ 'ברכינו', חוץ מתפילת מנחה ערב ראש השנה. ומטו בשם הבית אהרן, כיון שיש לומר בתפילה זו 'את השנה

יד. ט"ו (סימן ק ס"ק א):
טו. יד אפרים בגליון השו"ע (סימן קא על מה"א ס"ק ה) וז"ל, הרי בקל יוכל ללמוד פתרון הענין עכ"פ, וכיון שמבין פתרון הענין, הרי הוא יודע מה הוא מבקש ומתפלל, ואע"פ שיהיה קשה לו לקבל פתרון כל תיבה בפ"ע אין בכך כלום, ואין לו לעזוב מקור מים חיים לחצוב לו בורות נשברים, וגם כי אם לא ירצה להטריח עצמו אף בלימוד פתרון הענין, הרי סיפוק בידו לעשות להתפלל עם הציבור, עכ"ל:
טז. פרי מגדים (שם סעיף א). וגדולי ומאורי הדורות גם בגילם המופלג ולמרות שידעו את סדר התפילה על בוריו שינו לפני ר"ה את סדר סדר המחזור, וכן ידוע שהב"ח היה לו לימוד יומי קבוע בכל שנה בחודש אלול בסדר תפילת ר"ה, ובכל יום היה לומר דף אחד מהמחזור:
זו. ביאור הלכה (סימן שפ"ד חיים):
יח. פרי מגדים (שם משבצות זהב ס"ק ב), ביאור הלכה (שם ד"ה שעל הקלף):
יט. הגר"ש ז' אורח באך זצ"ל בהערות לספר לב אברהם (ח"ב עמוד ט), הגאון רמ"א פריינד זצ"ל (מרא דשעתא את קפ"ו).
ואף דמצינו הרבה חולקים בדין זה ומתירים, עיין בשו"ת מנחת יצחק (חלק

א. שו"א (סימן תקפ"ט סעיף ב):
ב. רמ"א (שם):
ג. הדגל מרבבה (י"ד סימן ריז), ומובא בשער הצינין (שם אות לב). והגם שבמשנה ברורה (ס"ק לב) כתב, שלכתחילה יעשה התרת דברים, מ"מ נהוג עלמא לסמוך על הדגול מרבבה בזה:
ד. שם (סעיף א):
ה. משנה ברורה (ס"ק כז):
ו. מג"א (ס"ק י"ח).
עוד טעם כתב הגר"א בפירושו על ספר יונה (א) ע"ד שאמרו גבי טיטוס (גטין נז) דכנסה יתוש לתוריו ונקב במוחו ז' שנים, יום אחד שמע קול פטיש ושתק היתוש, אמר יש לי תקנה, אבל החל ל' יום התרגל בו היתוש ושוב החל לנקב במוחו. הרי שאחר ל' יום כיון דדש דש ושוב אינו מתרגש מהקול. וכ"כ גבי שופר התקינו שלא יעבור ל' יום בתקיעה, כדי לקיים 'עורו ישנים מתרדמתכם', ודפח"ח:
ז. משנה ברורה (ס"ק כז):
ח. כף החיים (ס"ק עז):
ט. שו"ע (סעיף ז), משנה ברורה (ס"ק כה):
י. מטה אפרים (סימן תרכ"ט סעיף א):
יא. לשון קודשו של המטה אפרים (סימן תרכ"ט סעיף ד):
יג. שו"ע (סימן ק סעיף א), מטה אפרים (שם סעיף כ"ז):

וכו'. ואפילו אמר רק ברוך אתה ה' לא יאמר מיד למדני חוקיך, אלא יאמר המלך הקדוש ומשיך להתפלל כנ"ל¹⁷:

אבלו משמנים ושתי ממתקים

יט. נוהגים לאכול תפוח מתוק טבול בדבש, ושאר הסימנים כמנהג תפוצות ישראל, ואומרים כל סדר יהי רצון המודפס בסידורים¹⁸. וכן נוהגים לאכול מיני מתיקה ודברים הערבים לחיך, ע"ש הכתוב, לנו אכלו משמנים ושתי ממתקים (נחמיה ה, ט)¹⁹. אך יזהר לא להתעדן ביותר, ויאכל רק לשובע נפשו²⁰:

כ. יש לזהר שלא לברך ברכת 'בורא פרי העץ' בסוף הסעודה על הקאמפאט, כיון שכבר בירך בתחילת הסעודה:

כא. תקנת הגאונים שלא לאכול דברים חמוצים ומרוזים בראש השנה, משום סימן טוב²¹. ומנהג רבותינו הק' שלא לאכלם עד אחר שבת בראשית:

כב. נוהגים שלא לאכול אגוזים, משום שאגוז [עם הכולל] בגימטריא חט"א, ונוסף מרבה ליחה וגורם להפרעה בתפילה²². ומנהג העולם להחמיר שלא לאכול אפילו כשהוא מעורב בתוך תבשיל או עוגה לטעם²³, אולם אין להחמיר כ"כ:

תפילת שחרית

כג. יש לזהר בענין התפילות של ראש השנה ויום הכיפורים שהעולם אומרים אותם באמת בהתעוררות גדול, אך עיקר מגמתם הוא בפיוטים ותפילות החדשות הנאמרים במחזור, אבל התפילה הסדורה בפסוקי דזמרה וקרבנות וקריאת שמע ותפילה הם אומרים במרוצה כמו בכל השנה, ואינם יודעים כי זה העיקר, וזה התוספות, ולא יקובל התוספות בלתי העיקר²⁴. ועוד שיש בו קדושה מיוחדת של ראש השנה²⁵:

כד. האוחז באמצע פסוקי דזמרה בשעה שהציבור אומר 'המלך', רשאי לומר 'המלך' עם הציבור, ואח"כ יחזור למקום תפילתו. וכן כשאומרים הציבור 'שיר המעלות ממעמקים' רשאי להפסיק באמצע פסוקי דזמרה ולומר ביחד עם הציבור, ולאחר ישתבח יחזור ויאמר שוב 'שיר המעלות' במקומו²⁶. אבל אם התחיל לומר נשמת, אסור לו להפסיק, כיון שנשמת הוא תחילת ברכת ישתבח ואסור להפסיק באמצע הברכה²⁷:

תקיעת שופר

כה. אין עונים 'ברוך הוא וברוך שמו' על שמיעת ברכת שופר, ובידיעבד לא הוי הפסק²⁸:

כו. מי שלא שמע את הברכות בשלמותו, כגון שנכנס לביה"כ באמצע הברכות או שעמד רחוק ולא שמע את הברכות כראוי, יברך לעצמו את הברכה אך יזהר לסיימה לפני התחלת תקיעות. ואם משער שסיפק לברך רק את ברכת 'לשמע קול שופר' אבל לא יסיפק לברך שהחיינו, יברך מיד 'לשמע וכו' ואח"כ כשיתאפשר, יברך שהחיינו. ואם משער שלא יוכל לסיים את הברכה לפני שיתחיל בעל התוקע לתקוע, לא יברך, וישמע את תקיעות, ובגמר סדר התקיעות הראשון יברך לעצמו, כיון דהברכה חל למפרע²⁹:

כז. וכיון דתקיעות דמיושב ותקיעות דמעומד מצוה אחת הן, שנראין כשתי מצוות, לכן אין להפסיק בדיבור עד אחר גמר כל התקיעות. אבל אם הפסיק, בדיעבד אין לחזור ולברך³⁰. אבל מותר לברך ברכת 'אשר יצר' קודם גמר התקיעות, כיון דעכשיו זמנה היא, ועוד דחיישנן שמא ישכח אח"כ מלברך, ועוד שמא יצטרך עוד פעם לנקיבו, ואז מפסיד ברכה הראשונה³¹. אבל אין לומר תהלים באמצע התקיעות. וכן אין ללמוד דברי תורה ואפילו מעניינו של יום, עד אחד חזרת הש"ץ³²:

הכנה משבת ליו"ט שני

כח. אסור להכין משבת ליו"ט שני כיון דיו"ט לגבי שבת כחול הוא, ואפילו לערוך השלחן מבעוד יום לצורך הלילה, אסור³³. וכן אין להדיח כלים ביום כדי שיהיה לו כלים נקיים מיד כשתחשך³⁴:

כט. הכנסת שתייה למקרר - מותר להכניס שתייה למקרר בשבת בעוד היום גדול לצורך סעודת ליל יו"ט, בתנאי שיכניסו בעוד היום גדול שיכול להתקרר קודם הלילה, כדי שלא יהא ניכר שעשאו לצורך הלילה³⁵. אבל לא יאמר שמכניסו לצורך הלילה³⁶, ואם אמר בדיעבד מותר לשתות:

ל. הוצאת מאכל מהקפאה לצורך ליל יו"ט - וכ"כ מותר להוציא אוכלים מהמקפיא כדי להפשירם עד הלילה, ודווקא בתנאים דלעיל, ובאופן שאם לא יוציאו מבעוד יום, יצטרך להמתין זמן רב ויתאחר סעודת הלילה. אבל יש לזהר שלא יטלטל מוקצה, או

להיכשל ח"ו באיסור בורר בשעה שמוציא הדברים: **לא. החזרת הטלית** - מותר להחזיר את הטלית לביתו לאחר התפילה ואין בכך משום הכנה, משום שכל החזרת חפץ למקומו אינו מיקרי הכנה³⁷:

לב. החזרת אוכלים למקרר - כמו כן מותר להחזיר אוכל ושתייה למקרר לאחר סעודת יום השבת גם אם לא יופסדו אם ישאירם מחוץ למקרר, משום שהחזרת חפץ למקומו אינה בכלל איסור הכנה³⁸:

ליל יו"ט ב'

ג. בליל שני מקדשין בסדר הקידוש, יקנה ז"ץ. יש הנוהגים לקחת נר יקנה ז"ץ מיוחד כדי לברך עליו ברכת מאורי האש, אמנם יש מחמירים דאין להשתמש בוה, דלא גרע מנר נשמה שהחמירו בה, כיון דלאו לאורה היא. וכ"כ הכא שהנו כלה בתוך כמה דקות מההדלקה, ואסור להדליק נרות ביו"ט אם אינו לאורה³⁹. ויש מקילים בזה⁴⁰. ומ"מ מצוה מן המובחר הוא, לקחת פתיל צף ולנקב עוד נקב, ובכך יהיה בו ב' פתילות שאין מחוברים, ויברך עליו ברכת בורא מאורי האש. אמנם אסור להכינו ולנקבו ביו"ט, כיון דמתקן מנא דאורייתא הוא, דאסור ביו"ט כמו בשבת⁴¹:

ד. בקידוש ליל יו"ט שני נוהגים לקחת פרי חדש או ללבוש בגד חדש לחוש לדעת הסוברים שאין לומר ברכת שהחיינו בליל יו"ט ב' וכדי לצאת מידי ספק לוקחים גם פרי או בגד חדש⁴². וצריך שיהיה הפרי על השלחן בשעת הקידוש והדלקת הנרות⁴³. אמנם יש לזכור שעיקר ברכת שהחיינו הינו על היו"ט, והפרי והבגד החדשים אינו אלא לצאת ידי כל השיטות ושלא ישלש בחשש ברכה לבטלה⁴⁴. לפיכך אף מי שלא השיגה ידו לקנות פרי או בגד חדש מברך שהחיינו בליל יו"ט שני⁴⁵. ונוהגין שכל אחד מבני הבית יאכל מהפרי החדש, ואף שאין צריכין לאכול מעיקר הדין כיון דנפטר בהברכה מהמקדש, מ"מ אוכלין לסימנא טבא⁴⁶:

ה. הנשים נוהגות לברך שהחיינו בעת הדלקת הנרות, ותראה להדליק את הנרות בסמיכות לקידוש, ותכוון בברכת שהחיינו גם על הפרי, ולא תפסיק בדיבור בין הדלקת הנרות עד לאכילת הפרי שנלקח לברכת שהחיינו⁴⁷:

הופיענו!

הננו להודיע כי בעז"ה לקראת שבת סליחות הופיע ויצא לאור עולם תדפיס מתוך הספר הקדוש

נזר דוד

לירח האיתנים

דברות קודש שנאמרו בלהב אש ע"י ב"ק מרן אדמו"ר זי"ע ואמרים יקרים מכת"י ק

את הספר יהיה ניתן להשיג בכית המדרש ממוציאי שבת באמירת הסליחות ולמשך ימי הרחמים והריסון

ניתן לנדב זכות חלוקת חוברות בפ"ל 0548597717

זכות רבינו זי"ע תעמוד בוודאי לכל המסייעים בבירור מקומו להתברך בשנה טובה ומתוקה ובט"ס

- לאכול אגוזים כיון שעולה כמנין 'חטא', אבל אינם יודעים שגם 'חטא' בגימטריא 'חטא' ...
- גז. שו"ת באר משה (חלק ג סימן צ"ז): מן לשון קודשו של היושר דברי אמת (סימן ג):
- מה. וע"ד שאמרו בזבחים (פס) אטו שבת לדידיה אהני, לתמיד לא אהני. הרי שכל ענין של שבת וחג מקודש יותר מבחול, אע"ג דדומיא אהדדי:
- מו. מטה אפרים (אלף למטה סימן תקפד ס"ק ב):
- מו. משנה ברורה (סימן נב ס"ק ה):
- מז. משנה ברורה (סימן קכד ס"ק כא):
- מט. כמו שכתבו התוס' גבי לולב (סוכה לט. ד"ה עובר לעשייתו). כ"כ הפרי הארץ (סימן לט), כף החיים (סימן תקפה ס"ק ט), בני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר ב):
- אבל אם לא בירך עד אחר התקיעות של קדיש תתקבל, צ"ע לדינא כיון דר"א דאין לברך כלל אחר התקיעות דמיושב, ולכן כל זמן שעדיין הוא באמצע התקיעות יש להקל, אבל לאחר שגמר כל התקיעות צ"ע לדינא, וספק ברכות להקל:
- נ. שו"ע (סימן תקצב סעיף א), עפ"י ביאורו של השו"ע הרב (סעיף ז):
- נא. רמ"א (שם):
- נב. שו"ת מנחת יצחק (חלק ג סימן מד, חלק ד סימן מא אות א):
- נג. לקט יושר (הפלות ר"ה אות כז), מקראי קודש (ימים נוראים אות ל):
- נד. שו"ע (סימן תקג סעיף א), רמ"א (סימן תרס"ד סעיף א), מטה אפרים (סימן תר סעיף ב):
- נה. שו"ע (סימן שג סעיף ו) וה"ה לענינינו:
- נו. משנה ברורה (סימן תרס"ד ס"ק ה):
- נז. מג"א (סימן שז ס"ק א):
- נח. שמירת שבת כהלכתה בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (פרק כח סעיף פט):
- נט. שמירת שבת כהלכתה (שם):
- ס. שו"ע (סימן תעג סעיף א):
- סא. קיצור שלחן ערוך (סימן צח סעיף א):
- סב. עיין בביאור הלכה (סימן תקיד ד"ה נז), וה"ה בענינינו:
- סג. הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (בהערות לספר לב אברהם חלק ב עמוד ט), הגאון רמ"א פרינו זצ"ל (פרא דשמעתא
- אז קפו):
- ואף דמצינו הרבה חולקים בדין זה ומתירים, עיין בשו"ת מנחת יצחק (חלק ח סימן כז) שו"ת שבט הלוי (חלק ט סימן קכח), כיון דאף המתירים חששו לאיסור זו, ואף דצידדו להקל, מ"מ במסקנתם סיימו, דמ"מ יש מקום להחמיר, עיין במנחת יצחק שם, שכתב דמ"מ אם עדיין יש לפקפק להתיר בזה, יש עצה שיווון בעת שמתברר, שיפרק החיבור לאחר השימוש וכו', ע"ש. וכ"כ מסיים השבט הלוי דבריו שם, ואני לעצמי נהגתי להכין הפתילה מערב יו"ט, וכיון דרוב אנשים אינם זוכרים לכוון כן, לכן להלכה למעשה יש להחמיר בזה:
- סד. שו"ע (סימן תר סעיף ב):
- סה. משנה ברורה (שם ס"ק ד):
- סו. הגרש"ז אויערבאך זצ"ל:
- סז. מטה אפרים (שם סעיף ה):
- סח. מטה אפרים (שם):
- סט. מטה אפרים (סימן תקצט סעיף ט):

אורי וישעי (1)

בזאת אני בוטח בזכות התורה

אם תקום עלי מלחמה ונאריך קצת בתחילת דברי המדרש בזאת זכות התורה **בזאת אני בוטח**: דברי אלו מתפרשי באופן

נפלא בספר באר משה (אחרון) דכתיב בגמ' (ע"ז ב ע"ג) שלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאומות העולם כלום יש בכם מגיד זאת כלומר אותה הכרה שיש להם לישראל שהתורה נותנת חיים במשמעות של זאת ולא אחרת כמ"ש (סוטה י"ח ע"ג) ר"י אומר זאת ופירש"י מיעוטא היא זאת ולא אחרת. ונפלא בזה מה שנאמר **אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח** כלומר מבטחם של ישראל אפי' בעת מלחמה ומצוקה הוא "זאת", היינו שהתורה תתן להם חיים כדוגמת "וזאת התורה" שבערי מקלט, ועוד שאפילו אם חטאו יש עליהם לימוד זכות "והצילו העדה" (דברים בערי מקלט), והוא שאמרו במדרש ע"כ בזאת יבוא אהרן אל הקדש, "אמר ישראל לפני הקב"ה אם תחנה עלי מחנה של ס"מ לא יירא לבי, שהבטחתי בזאת יבוא אהרן אל הקדש", ולפני כן אמר ששירי אומות העולם מקטרגין על ישראל והיינו שבכל שנה הקב"ה עונה להם תשובה שלעתיד מי בכם יגיד זאת, ובזאת יבוא אהרן **זכות התורה**, בזאת אני בוטח, שבטענה זו נסתם פיו של הס"מ וכל המקטרגים שירי האומות, שהרי התורה היא חיים וזכות לישראל, עכ"ל.

זה לשון הזוהר (עיי"ש שאל ברוך שזה מהווה או מדרש אחר המפרשים לא פירשו שם) (יחזי רטו ע"א) רב נחמן אמר מהכא אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו' בזאת אני בוטח זאת דא אורייתא [זאת היא התורה] ורבינו בחיי בספר כד הקמח (עין התורה) לומד מדברי המדרש דברים נשגבים במעלת לומדי ועוסקי התורה, וזה לשון, "ולמדנו דוד בשני כתובים הללו מעלת התורה שהמתקטק בה והממלכה בה זוכה לשתי תועלויות גדולות, האחד נגלה, והוא תועלת הגוף בעולם הזה, והשני נסתר והוא תועלת הנפש לעולם הבא. האחד והוא הנגלה, הוא שביאר דוד בכתוב הזה הראשון, שבזכות שהוא מתעסק בתורה ובטח בה יפלו אויביו תחתיו ולא יירא מהם. ועל זה אמר "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי", לפי שבירי התורה כליון האויבים. וזה שדרשו רז"ל "דום לה' והתחולל לו", דום לה' והוא יפילם לך חללים חללים. **השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם** וכו'. וכל זמן שהיו ישראל עוסקין בתורה לא היו נוזקין אלא היו מתגברין על שונאיהם, עיי"ש שמאריך הרבה בזה בגודל כח השמירה שיש לישראל ע"י עסק התורה.

בזאת אני בוטח ע"י תשובה אני בוטח

זה לשון רביה"ק הנחל יצחק; "וכלל גדול הוא בעבודת השי"ת, שכאשר הולך לקראת נסיון וצריך לכך כוחות גדולים נגד מלחמת היצר, ונדרש מאוד לתקן מקודם את העבר הלא טוב, כי עבירה גוררת עבירה (אבות פ"ד מ"א), וכשהעבר מקולקל ח"ו, יוקשה מאוד על האדם להתגבר על היצר, כי אז ח"ו יש להיצה"ר סיוע מן העבר הרע של האדם, ומן מלאכי החבלה שנבראו מאותם חטאים ר"ל, שגם הם מסייתים את האדם לחזור ולחטוא ח"ו. ולזה העצה היעוצה, למהר ולתקן את פגם העבר, ואז יוקל עליו לחבוש את חומותיו, ולעמוד במלחמת היצר ולנצחו. ובוה יל"פ הפסוק (תהלים מ"ג) **"אם תחנה עלי מחנה"** וגו', מחנה זה היינו מחנה מלאכים רעים שנבראו מחטאי בני"א, **"אם תקום עלי מלחמה"** זהו מלחמת היצר ומבאר הכתוב כיצד אפשר שלא לפחד ממלחמת היצר כאשר מחנה מלאכים רעים עומדים לנגדו ומסייתים אותו לחטוא, כי עבירה גוררת עבירה ר"ל, לזה אמר **"בזאת"** אני בוטח, זאת בגמט' צו"ם קו"ל ממו"ן, ע"י תשובה מעומקא דליבא יבטל את כל הרע של העבר, ועי"ז יוכל לעמוד במלחמת היצר ולנצחו. (ע"כ השלמה משבוע העבר).

א. בספה"ק נחל קדומים לחי"א כתב בזאת יבוא אהרן אל הקודש, זאת בגימ' צו"ם קו"ל ממו"ן שבכ"ג דברים אלו יכולים להתקרב ולדחות מלני פגעים וגזרות רח"ל.

רק זאת שאיפתי בקשתי ותכליתי בעולמי

אחת שאלתי מאת ה' איתה אבקש שבתי בבית ה' בל'ימי חיי לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו: פתח דברינו יאיר בפסוק זה במה שמלמדנו רבינו הנור דוד, שעיקר

אמירת מזמור זה בימי הרחמים והסליחות הוא, שנזכור תמיד מה תכלית האדם בעולם. וזה לשון קדשו: "ובחודש אלו שאומרים בו לדוד ד' אורי וישעי וגו', אנו מזכירין לעצמינו בכל יום "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו". שנזכור תכלית האדם בעולמו, ולמה צריך שישים מגמת חייו. כי החומר משכיח מלב האדם את תכליתו, ומטבעו "אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו". אבל האמת היא כי "דמיו אינם עוזרים", ואין ראוי לשים לזה את לבנו, ואין מעצור ביד ד' להושיע במעט או ברב, ואילו "ימיו אינם חוזרים". וכל יום שהאדם מאבד מחייו שלא עסק בו בתורה ובמצוות הוא חסרון לא יוכל להמנות". עד כאן לשון קדשו.

ועכשיו נבוא לביאור הפסוק. בפסוק זה רבו הדקדוקים א. מה הכוונה "אחת", הרי דוד שואל ומבקש הרבה בקשות, ולא רק במזמור זה, שכל ספר תהילים מלא בקשות של דוד המלך. ב. מה כונת דוד באמרו "אחת שאלתי וגו' אותה אבקש" מה החילוק בין שאלה לבקשה. ג. עוד יש לדקדק למה כתוב שאלתי בלשון עבה, ואבקש בלשון הווה ועתיד. ד. גם יש להבין הג' לשונות "שבתי בבית ה', לחיות בנועם ה', ולבקר בהיכלו".

והנה במלבי"ם ובעוד מפרשים מתבאר, שדוד המלך אומה, אמת כי הרבה צרכים אני שואל רפואה, מזונות, הצלה מאויב, וכדומה, אמנם כל אלו הדברים משתנים לפי צורך העת והזמן. ורק שאלה אחת "שאלתי" בעבה, ואותה "אבקש" תמיד לעתיד, והוא "שבתי בבית ה' כל ימי חיי". וזה הפי' לשון עבר ועתיד.

ומה שאמר לשון שאלה ובקשה, דהרבה פעמים מצוי שאדם שואל דבר אחר, אבל באמת בקשתו הוא לרבו אחר, וע"י שאלתי יתמלא בקשתו. כמו שאדם שהוא רעב ללחם ושואל ממון שינתו לו, א"כ שאלתו הוא ממון, אבל בקשתו הוא ללחם להשיב נפשו. ומתפרש לפי"ז מש"כ במגילת אסתר ששאל אחשוורוש "מה שאלתך ומה בקשתך", ואסתר המלכה ענתה למלך "נפשי בשאלתי", מה שאני שואלת הוא להציל את נפשי, אבל בפנימיות בקשתי הוא "ועמי בבקשתי" להציל את עמי מכליון.

זה הפי' כאן כפי שכבר נתפרש לעיל "בזאת אני בוטח" ש"בזאת" זה התורה, כיון שכל רצוני ומאויי לשבת בבית ה', וא"כ אני בוטח שכל אויבי יפלו לפני וא"כ יכולים לטעות דשאלתי הוא לשבת בבית ה', אבל בקשתי הפנימית הוא מטרה אחרת שימלא צרכי שע"ז ינצל מאויביו וימצא כל צרכיו. ע"כ אמר דוד "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש", כל רצוני ותכלית בקשתי הוא "שבתי בבית ה' וגו'". ואף כשאני שואל דברים אחרים ג"כ תכליתם הוא שאוכל לשבת בבית ה', וכל הבקשות האחרות הם אמצעים אל התכלית הזו. וז"ל המדרש בזה "אחת שאלתי מאת ה'. אמר לו הקב"ה בתחלה אתה אומר אחת שאלתי שבתי בבית ה', וחזרת ואמרת לחיות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, אמר לפניו רבש"ע לא היא העבד שוה לרבו, בתחלה לא באת אלי באחת, שנאמר (דברים י') ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך, ואחר כך פתחת עלינו במצות הרבה, שנאמר (שם) ללכת בכל דרכיו ולאבה אתו, הוי די לעבד שיהא כרבו", ע"כ לשון המדרש. ולומדים ממנו שיש שכל הבקשות כלולים בבקשה אחת.

יש לבקש רק בקשה אחת ובפרט בר"ה

והנה בספה"ק (פנים יפות, חז"ס, תפארת שלמה) מרחיבים בביאור למה מדגיש דוד המלך ע"ה שזאת בקשתו האחת

והיחידה. דהנה אמרו חז"ל (תענית ה') "תרי מילי לא מצלינן", שאין לבקש על ב' דברים כאחד, דאינו נענה אפי' על אחד מהם. אמנם הרי אנו מבקשים כמה וכמה דברים, ע"כ אומר דוד "אחת שאלתי וגו' שבתי בבית ה' כל ימי חיי", כל הבקשות אינם אלא אחת שהם כלם פעולות למען יוכל לשבת בבית ה' ולחיות בנועמו. ועל כן אין מניעה למלאות את כולם.

ובתפארת שלמה מוסיף שזה שייך בדווקא לר"ה, דאיאת בב"מ (ק) "אמר לי זרעה חטיין חרעה שעורין כו' מסתברא דמצי למימר לי' אי זרעתי חטיין הוה מקיים בי ותגור אומר ויקם לך". ופרש"י "שלא בקש מן היצר בתחילת השנה שיצליח בשעורים אלא בתיטין" וכו'. ועיין בתוס' שכתבו וכו' דאם אמר לו זרע כל מה שתצרה, דהשתא לא מצי למימר ליה הוה מקיים בי ותגור אומר ויקם לך, דמסתמא לא הוה מקבל הקב"ה תפלתו של זה שיצליח בכל אשר יזרע, אם לא שיעשה לו נס. ולא קאמר הוה מקיים בי ותגור אומר רק לפי שמתפלל על מין אחד של חטיין, עכ"ל התוס'. מבואר מדבריהם שבר"ה לא שייך להתפלל רק על דבר אחד פרטי.

א"כ העצה לזה שיבחר האדם לעצמו דרך אשר ישכון בו אור הצלחתו בכל הענינים הנצרכים לו, כאשר יתפלל על עבדות ה' ויראת שמים, כי אז לא תחסר כל בה, כמ"ש "אין מחסור ליראיו" וכו' זה פירוש הכתוב "אחת שאלתי מאת ה'" אמנם כי צריך אני לבקש הצלחה בר"ה על דבר אחר, "אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי", ואז ממילא יתמלא כל משאלות לבי לטובה.

למדנו מדבריהם שבתפלתו ישים אל לבו שכל בקשותיו וצרכיו הכל בשביל בקשתו האחת והיחידה שבתי בבית ה' ובמיוחד בראש השנה שיש להתפלל על דבר אחד פרטי.

שבתי בבית ה' שיהי' שאילה כבעלים ואפטר

אחת שאלתי מאת ה' וגו' מסופר שפע"א היה אברך למדן ות"ח ויר"ש ונתקרב להרה"ק מרוזין זיע"א וישב אצלו זמן רב ולא שב לביתו וחותרו ה"י גביר עצום ומתנגד גדול. לכשראה שעברו ימים הרבה ולא בא לביתו חרה לו היטב ע"ז, ונסע להרה"ק מרוזין ותינה לפניו היתכן שכך ינהגו.

אמר לו הרה"ק הנה מבואר כי שואל חייב באונסין, ואם ה' שאילה בעלים פטור מאונסין. והנה אמר בתהילים "אחת שאלתי מאת ה'" וגו', והפירוש הוא כך, "אחת" היינו הנשמה "שאלתי מאת ה'", היינו הנשמה הוא שאולה אצל האדם מאת ה'. זה שביקש דוד המלך ע"ה וע"ז צריך כל אדם לבקש מהשי"ת, "אותה אבקש" היינו זאת הוא בקשתי, "שבתי בבית ה' כל ימי חיי" ועי"ז יהיה שאלה בעלים, ואהיה פטור מאונסין". והשלים דבריו שכנסו פעמים לצדיק זה נקרא בית ה'.

בקשתנו שהארות שקבלנו בשאלה ישאירו רושם עלינו

אחת שאלתי: הנה מצאנו בספרים הק' שהרבה פעמים מאירים לאדם מן השמים מדרגות ברוחניות, ואין זה לפי ערך עבודתו, מ"מ כיון שרוצה להתקרב אל ה' נותנים לו את זה בשאלה, ואח"כ נוטלים ממנו, כדי שיגיע למדרגה הזאת בהתאמצותו, לבוא לזה המדרגה שהי' בשאלה מקודם. ומבארים את זה בפסוק "אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה (אלא) שאלת זאת", היינו שהמדרגה שהי' לך לא היא מעבודתך, אלא שאלה.

ועפ"ז מפרשים בסה"ק (שופריה דאברהם להרה"ק ר"א מטשכנב וכן ביטח ישראל) "אחת שאלתי מאת ה'", אחת היא יראת שמים הנקראת אחת, וזה המדרגה "שאלתי", שהי' אצלי בשאלה, ולכן "אותה אבקש", בקשתי שתמיד אהיה במדרגה זו ע"י תפילתי ועבודתי.

ובישמח ישראל מבאר דזה תפילתנו בימים הקדושים האלו, דהרבה פעמים זוכה האיש הישראלי לארות קדושות בימים אלו, אבל כ"ז רק בבחינת שאלה, ולכן "אותה אבקש", שהם מבוקשי, ושישאר בקרבי ורושם הקדושה לעד ואוכל לעסוק בתורה ועבודה לשמה. וזה "שבתי בבית ה' כל ימי חיי". ושאזכה להרגיש עריבות נעימות מתיקות התורה וזה "לחיות בנועם ה'".

ירח האיתנים (ב)

ערב ראש השנה

אחר הסליחות כשמתפלל שחרית, ישים אל לבו שבתפלת שחרית האחרונה לשנה זו יש לו להתאמץ בכוונה, לתקן את כל התפלות של השנה. ואין אומרים תחנון כמו"ש בשו"ע. ורבוה"ק נגשו לתבה לתפלת שחרית כיון שהתפללו סליחות, וכמ"ש הפוסקים.

אחר התפלה נוהגים לעשות התרת נדרים. רבוה"ק היו מושיבים מזקי וחשובי העדה לפניהם לסדר זה. ואחר הסדר אומרים המסירת מודעה מספר עבודת הקודש לחי"א נגד היצר הצורה.

רבוה"ק נהגו להטביל השופרות במקוה בער"ה. מ"מ אם שכחו מער"ה מטבילין ברה"ו ואין בזה חשש.

ענה ערב יו"ט

רבוה"ק עברו לפני התבה כש"ץ לתפלה זו הנועלת השנה שעברה, להעלות ולתקן התפלות של כל השנה. ואומרים "הודו לה' כי טוב" קודם מנחה בכל שבת ויו"ט.

אחר מנחה אומרים הפיוט "אחות קטנה".

אחר כן נגשים בדחילו ורחימו לתפלת ליל ר"ה, ואין מקפידין להמתין לזמן ר"ת בתפלה זו. וכשחל בשבת אומרים קבלת שבת הקצה, ואומרים כגונא.

אין מנגנין קודם ברכו, אלא בכל ברכה קודם החתימה. ובאהבת העולם מנגנין אחר "כי הם חיינו ואורך ימינו".

אחר השכיבו אומרים בקול רם "תקעו בחודש" וגו' וכשחל בשבת אומרים קודם ושמו.

בקדיש אומרים בכל פעם "לעילא ולעילא מכל ברכתא", ובקדיש זה לא מנגנים.

בתפילת שמו"ע לא ראינו להקל להגביה הקול כמו"ש בפוסקים.

אחר שמו"ע פותחים הארון ואומרים חו"ק בקול רם "לדוד מזמור", וכשחל בשבת אומרים מקודם "ויכולו" וברכת מעין שבע, ואח"כ לדוד מזמור.

אחר לדוד מזמור אומרים היה"ר המובא במחזור ממרן החי"ד, א, ואח"כ אומרים קדיש שלם.

לא ראינו לרבוה"ק אומרים עושה השלום באמירת קדיש בעשי"ת.

כשחל בשבת אומרים "מזמור לדוד הבו לה' בני אלים" חו"ק, ו"ברכו". וכשחל בחול אומרים "ברכו" אחר קדיש יתום שאחרי "עלינו לשבח".

כשחל בשבת מזמרים "שבת שלום ומבורך" (פעמים שרבינו הנזר יוד קיצר בזה ביו"ט שחל להיות בשבת).

אחר התפלה מברכים אחד לחברו בשמחה ובלב טוב "לשנה טובה תכתב" וכו'.

סעודת ליל ראש השנה

מטבילין החלה בדבש, ואחר שטועמים קצת מן החלה אומרים "יה"ר מלפניך ה' או"א שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה", ובלחש מוסיפים "כדבש".

ואחר החלה אוכלים הסימנים המובאים במחזור לסימנא טבא, תפוח בדבש, תמרים, רמון, ראש דג, ודגים, ועוד סימנים. ויזהר מאוד לבדוק היטב מתולעים שלא ישל בזה ח"ו.

חסידיים ואנשי מעשה נוהגין ללמוד מסכת ר"ה בסעודות יו"ט.

סדר יום ראש השנה

רבים מקפידים להשכים טרם שעלה עמוד השחר כדי שלא ישן ברה"ה, ומי שקשה לו ישכים לכה"פ קודם הנץ החמה. מ"מ זה ברור שאם נתעורר משנתו שלא יחזור לישון, דודאי אין זה מסוגל.

מתחילין התפלה בשירת "אדון העולם" בניגון המקובל,

ואח"כ אומרים "יגדל". ונוהגין לומר "יגדל" רק בימים הנוראים. ואח"כ אומרים ברכות.

מתחיל פסוקי דזמרה בנוסח שבת ויו"ט עד סוף המזמור "הללויה הללו עבדי ה'".

ומתחילין בנוסח ימים הנוראים מ"בית ישראל ברכו את ה'", (ומסיימים בנוסח זה עד אחר ברוך שאמה). הקהל אומר "בית ישראל" וכו' עד סוף המזמור, ואח"כ אומר הש"ץ. וב"הודו" מתחיל הש"ץ מ"שבשפלנו זכר לנו", וב"אדרת והאמונה" מתחיל מ"הקריאה והקדושה".

ב"ברוך שאמר" מתחיל הש"ץ עד "ברוך שמו", והקהל עונה אחריו ואומרים עד סוף הברכה, ואח"כ מתחיל הש"ץ "נהללך ה' אלוקינו" וכו'.

מזמור שיר ליום השבת מתפללים בנוסח שבת ויו"ט, עד "המלך".

בעת "המלך" פותחים הארון, ונשאר פתוח עד חתימת יוצר המאורות.

אומרי "שיר המעלות ממעמקים" חו"ק פסוק בפסוק.

בכל יום מעשי"ת כשאומרים "שיר המעלות ממעמקים" פותחים הארון. ומסיימים ישתבח מהבוחר בשירי זמרה בנוסח ר"ה ויה"כ.

בברכת "יוצר אור", אומרים הברכה יוצר אור וכו' וכן "אור עולם באוצר חיים" וכו' חו"ק, ואח"כ אומרים היוצרות.

הפיוט "כבודו אהל כהיום ברחמים מלך" אומרים בהתעוררות והתלהבות אש קודש. וידוע מרביה"ק הר"מ מנדבורנא זי"ע שאמר שכל הראש השנה טמון ב"כבודו אהל". (ידו אבנע ראש השנה לינוג און די כבודו אהל). ורבינו הנזר דוד היה שופך בו דמעות כמים ואמרו בבכיות שליש.

הקהל אומר כל הפיוט עד הפסקא "שעה שוועת" וכו' (לא עד כבל), ואז אומר הש"ץ כל הפיוט. וכשמסיים הש"ץ אומרים "שעה שוועת" קו"ח, ואח"כ אומרים יחד "והיחיות ישורו וכרובים יפארו ושרפים ירנו ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב (ומדלגים והאופנים וחיות הקודש, אלא מסיימים מיד) לעמת השרפים לעמתם משבחים ואומרים "ברוך כבוד" וכו'.

ממשיכים בנוסח ימים הנוראים עד סוף ברכת יוצר אור וסוגרין הארון הקדש.

ברכת אהבה רבה בנוסח שבת ויו"ט עד "צור ישראל".

"צור ישראל" וכו' בנוסח ימים הנוראים.

חזרת הש"ץ שחרית

פותחין הארון ומתחיל חזרת הש"ץ בניעימה מיוחדת, ואומרים הפיוטים עד אחר אתה הוא אלוקינו.

אומרים ב' פעמים "תעיר ותריע" וכו', ומדלגים הפיוט שבאמצע ואומרים "ובכן וה' פקד" וכו', "צאצאיה" וכו' אומרים ב' פעמים, ומדלגים הפיוט באמצע.

אומרים "מלך ממלט מרעה" פעם אחת, ואומרים "מלך זכור אחוז קרן" ב"פ, ומדלגים הפיוט באמצע.

הפיוט "ה' מלך" וכו' אומרים בפעם ראשונה ואחרונה ה' חו"ק, ובאמצע אומרים הפיוט קו"ח.

ואומרים "ובכן לך הכל יכתירו לקל עורך דין", ואומרים את זה בהתעוררות ובקול רם.

אומרים "ובכן לך תעלה קדושה" וכו', ומיד מדלגים הפיוטים לקדושה.

אומרים הפיוט שבאמצע קדושה.

"וכתוב" וכו' ו"בספר חיים" וכו' אומרים הקהל ואח"כ חוזר הש"ץ בשחרית ובמוסף של ר"ה. זכרנו ומי כמוך אומר רק הש"ץ ולא הקהל. ובשאר התפלות וכן בעשי"ת כל התפלות אף שחרית ומוסף אומרים הקהל אף "זכרנו" ו"מי כמוך".

א. ובשנה זו שחל בשבת מהפכין ואומרים ביום א' היוצרות של יום ב' ולהיפך, ומשמם תדרשונו.

אחר שמו"ע אומרים "אבינו מלכנו" חו"ק כל ג' בבת יחדיו. ובר"ה אין אומרים "אבינו מלכנו חטאנו לפניך" (בשנה זו שחל בשבת אין אומרים כל).

אחר שיר של יום עושין הפסקה ושותין קאו"ע או טי"א, והחלושי כח אוכלים מעט כדי לחזק את לבם.

רבוה"ק נהגו שאף שרק שתו, אמרו הנוסח של קידוש היום על קאו"ע שחור, ורק אחר קידוש עירבבו בזה חלב. מי שצריך לאכול נראה שלא יסמוך על קידוש על קאו"ע, אלא דווקא על יין.

נוהגין לטבול לכבוד מצוות תקיעת שופר, וכן אם שכחו להטביל השופר מטבילין ואף שחל בשבת. הרבה נוהגין לטבול לכבוד אף מלכיות זכרונות שופרות הנאמרין במוסף.

פתיחת הארון

אצל רבוה"ק ראו עבודת הקודש בעת פתיחת הארון באופן מבהיל, כשעמדו שעה ארוכה ושפכו שיח בשעה נשגבה זו.

אומרים "אתה הראית" וכו' ובשעת פתיחת הארון אומרי "אבינו מלכנו פתח שערי שמים לתפילתנו". ויהי בסווע, ר"ג מדות חו"ק, ואח"כ היה"ר ורבוש"ע, וביום ב' שיר למעלות, ואח"כ ואני תפילתי ג"פ חו"ק, "לדוד ה' אורי" חו"ק, ואח"כ "ברוך שמיא".

אח"כ מוציאין הס"ת ואומרים "שמע ישראל", "אחד הוא אלוקינו וכו' קדוש ונורא שמו" חו"ק.

מזמרים "על הכל" בניגון המקובל.

מוכרים העליות כנהוג, וב"מי שברך" אומרים "ויכתבהו ויחתמהו לחיים טובים (ולשלום) בזה יום הדין ורחמים".

אחר מפטיר מניחין הס"ת על התיבה.

את הנרתיק עם השופרות מניחין קודם שחרית בארון הקודש, ואחר מפטיר מניחין השופרות על התיבה ליד הס"ת, ומסכין הכל עם המפה של הס"ת.

אומרים הזוהר והרעיא מהימנא שמסודר במחזור קודם התקיעות.

אחר הזוהר אומרים התפלה המובא במחזור מספר לקוטי צבי, והפסוק "עלה אלוקים בתרועה" אומר בקול רם. ואומרים "למנצח" ז' פעמים בקול חוצב, ואח"כ אומרים התפלות בלחש, ואח"כ אומרים הפסוקי"ר ר"ת קר"ע שט"ן בקול רם.

רבוה"ק הקפידו להצניע את השופר, ולכן קודם התקיעות היו מפשילים הטלית, וסידרו השופרות.

קודם הברכה הזהירו רבוה"ק את הקהל שלא לדבר עד אחר תקיעות של קדיש תתקבל, וכן שלא אומרים ב"ה וב"ש על הברכה.

רבינו הנזר דוד ה' מעורר הקהל בדברי התעוררות וכיבושין קודם תקיעת שופר.

רבוה"ק היו תוקעים בעצמם. רבינו הנחל יצחק היה תוקע ומתאמץ בכל כוחו עד לשנים האחרונות. ואכן ברוב השנים תקע לכה"פ ל' קולות תקיעות דמיושב, ורבינו הנזר דוד ה' מקריא. ובמעט השנים שלא היה בכוחו היה רבינו הנזר דוד תוקע, ורבינו הנחל יצחק מקריא. ובתקיעות חזרת הש"ץ דמוסף כשרבינו הנחל יצחק התפלל לפני העמוד, הקריא נכדו הרה"צ ר' יעקב אליהו הורנצ'ק שליט"א.

אצל רבינו הנזר דוד ה' מקריא לפניו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

אחר הברכות מתכסים בטלית עם השופר והמקרא מקריא "תקיעה", וכן "שברים תרועה" בבת אחת.

התוקע והקהל אומרים היה"ר בין התקיעות בלחש.

אומרים הפסוקים "אשרי העם" וגו' "בשמך" וגו' כי תפארת" וגו', "אשרי יושבי" וגו', חו"ק בנוסח ימים

ב. סיפר כ"ק אד"ש מירושלים שפע"א ביה"כ אמר לו רבינו הנחל יצחק בעת פתיחת הארון שיביא לו קוויטל שמונה על שולחנו מאחד שזקוק להיפקד בזש"ק, וקראו בעת רצון זו, ואכן היהודי הזה נושע ב"ה ויש לו משפחה גדולה.

הנוראים. "אשרי העם שככה" וגו' אומרים הקהל בצוותא, ואומרים אשרי בנוסח ימים הנוראים כמו בסליחות. ואומרים "יהללו" בנוסח ימים הנוראים, ומחזירין הס"ת להילל.

תפלת עוסף

אומרים התפלה "הנני העני ממעש", ורובה"ק היו אומרים התפלה בדמעות שליש. ואומרים ב' הנוסחאות "דגלנו ודלוגינו" וכן "לתפלת משה ולתפלת מנשה", ואין אומר' הד' פסוקי' שאחרי תפילה זו. מזמרי' בקדיש כנהוג, ואח"כ מתפללין שמו"ע, וממתינין לתקיעות במקומן. דופקין על השולחן קודם התקיעות שישמעו הקהל. ואין מקרין התקיעות בתפלת הלחש.

חזרת הש"ץ עוסף יום א דר"ה

אומרים הפיוטים עד "ימלך ה'" וכו', ואומרים חו"ק קל אמונה, וכן אומרים "אם לא למענו" ב' פעמים, ומדלגים הפיוט שביניהם.

אח"כ פותחין הארון ואומר' הפיוט "מלך עליון" חו"ק, והפסקאות "מלך אביון" אומרים בלחש וסוגרין הארון קודם אמירתו, ואח"כ פותחין מיד ואומרים "אבל מלך עליון" וכו' חו"ק.

אומר' "ובכן לך תעלה וכו' ונתנה תוקף" וכו'. ואומרים נתנה תוקף בקול גדול ורם. רבה"ק היו אומרים התפלה בזריזות נפלאה ובהתעוררות עצומה. הש"ץ מרים בקולו רק בתבות "ומי ירום" ואח"כ צועקים בקול גדול "ותשובה ותפלה" וכו' קו"ה.

וכן אח"כ צועק הש"ץ "וכחלום יעוף" והקהל עונה לעמתו בקול רעש "ואתה הוא מלך" וכו' קו"ה.

רבינו הנזר דוד כשסיים התחיל הרבה פעמים מ"אמת כי אתה הוא יוצרם" וכו'.

אח"כ אומרים "אין קצבה" ואח"כ מזמרים. וכשמסיימים לזמר אומרים כלם ביחד "פְּדֵי מעלה עם דרי מטה" וכו', ואומרים "כתור", וכן הפיוטים בכתר אומרים הכל.

אומרים "לדור דור נגיד גדלך" (רק בר"ה וביו"ט), ואח"כ "לדור דור המליכו לך".

אח"כ בפיוט "וכל מאמינים" אומרים מקודם "וצדקנו במשפט המלך המשפט האוחז ביד" וכו' בנשימה אחת כמש"כ המהרי"ל.

"וכל מאמינים" אומרים חו"ק.

"ויאתיו" מזמרים בניגון שמחה, וכשמסיימים אומרים בקול רם קו"ח "וישמעו רחוקים ויבואו" וכו'.

ב'עלינו לשבח" נופל הש"ץ על פניו, והקהל לא נופלים. ובשבת נוהגים שלא ליפול כלל.

אח"כ מזמרים "הי' עם פיפיות", עד "ואתה תשמע מן השמים", וממשיך הש"ץ בקול "שלא ישלנו" וכו'.

פותחין הארון ואומר הש"ץ "אוחילה לך" וסוגרין הארון. אין אומרים הפיוטים במלכיות וזכרונות שופרות.

ותוקעין תשר"ת תש"ת ת"ת, ואח"כ אומרים "היום הרת" וכו', "ארשת" וכו'.

בזכרונות אומרים "ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולא

למוות".
קהל אומרים "בספר חיים", ואח"כ הש"ץ, וכן "ונאמר כי ירבו מיך" קו"ח, ואומרים קהל "היום תאמצנו" הש"ץ אומר "היום תאמצנו" ועונים "אמן", "היום תברכנו", וכן כל הפיוט, וממשיכים "כהיום הזה" וכו'.
בסיום התפלה אומרים "אנעים זמירות".

תפלת ענחה יום א דר"ה

רבה"ק לא הקפידו לעבור לפני התבה לתפלה זו ואומרים לדוד ה' ואבינו מלכנו חו"ק כבשחרית. ובשבת אומרים "לדוד ה' אורי" בפתיחת הארון, וא"א אבינו מלכנו.

תפלת ענעריב ליל ב דר"ה

ממתינים לזמן ר"ת להתפלל אחר יציאת השבת, דמקדושה חמורה לקדושה קלה ממתנים, כמו בכל מוצ"ש ומוצאי יו"ט. רבה"ק לא הקפידו להתפלל תפלה זו כש"ץ.

בסיום התפלה אומרים "לדוד מזמור" חו"ק והיה"ה.

אחר התפלה מברכים איש לרעהו "גמר חתימה טובה".

בקידוש ליל ב' דיו"ט לוקחין פרי חדש או בגד חדש בשביל שהחינו. רבינו הנזר דוד ה' לוקח הרבה פעמים פרי החבוש - גוטע"ס בלע"ז, לסימנא טבא לשנה טובה.

בסעודת יו"ט נוהגים לאכול הסימנים כביום א'.

שחרית יום ב דר"ה

מתפללים סדר התפלה עד חזרת הש"ץ, ואומרים הפיוטים ביוצר אור כביום א'.

חזרת הש"ץ שחרית יום ב דר"ה

פותחין הארון, וקודם זכרון לחיים אומר הש"ץ "אתיתי לתנן" וסוגרין הארון, והקהל אומר' "אמרתך" וכן הפיוט "תמים פעלך" בברכת מחיה המתים.

אחר חתימת מחיה המתים פותחין הארון, והש"ץ אומר "שלחת" וכו' וסוגרין הארון, והקהל אומר' "מדבר בצדקה" וכו'.

אומרים "ימלוך" וכו', "אתה הוא" וכו', ואומרים הפיוט "שמו מפארים" חו"ק, וכן בהמשך הפיוט כשחוזרים על החרוזים באמצע הפיוט אומר חו"ק.

כשחל יום א' בשבת מחליפין הפיוטים.

אח"כ אומרים "ישפוט תבל בצדק" חו"ק, "והוא באחד ומי ישיבנו" חו"ק, וחוזרים עוד הפעם "ישפוט תבל" חו"ק והפיוט שביניהם מדלגין.

אומרים "אדון אם מעשים אין בנו" חו"ק, ואח"כ "הן לא יאמין בקדושינו" ב' פעמים חו"ק, ומדלגים הפיוט ביניהם.

אומרים הפיוט "מלך עליון" חו"ק, וכן "ה' מלך" כביום א', ואח"כ אומרים "לקל עורך דין" חו"ק.

אחר "לקל עורך דין" אומרים "ובכן לך תעלה קדושה" ומיד אומרים קדושה, ואומרים הפיוטים בקדושה.

פתיחת הארון קריאת התורה ותקיעת שופר כביום א'.

תפילת מוסף כביום א'.

חזרת הש"ץ לקל עורך דין כבר אמרו בשחרית. בעלינו לשבח נופל הש"ץ על פניו והקהל לא נופלים על פניהם בר"ה.

שאר תפילת מוסף כביום א'.

ענחה יום ב דר"ה

רבה"ק נהגו לעבור לפני התבה לתפלה זו הנועלת את יום הקדוש ראש השנה.

אחר תפילת מנחה נהג רבינו הנזר דוד לישב עם הקהל לנעילת החג טיש, והיות שכבר נטה להעריב לא אכלו ואף לא שתו לחיים, רק זמרו מנגינת ראש השנה והמלכת ה' ואף אמר דא"ה.

תפלת מעריב בזמן ר"ת כנהוג בכל מוצ"ש ויו"ט, וכשחל ראש השנה בימים ה' ו' אין ממתנינים, דבקדושה קלה לקדושה חמורה מוסיפין מקודש על קודש.

צום גדליה

משכימים לסליחות. [כ"ק מן אד"ש העיר דאף דלפעמים אומרים סליחות בחצות הלילה, מ"מ בצום גדליה הסברא נותנת לאמרון דוקא באשמורת הבוקר, דלא גרע משאר תעניות דאומרים בהם סליחות, והתענית הרי מתחלת מעלות השחר].

בכל יום מעשי"ת אומרים אחר ישתבח שיר המעלות ממעמקים חו"ק, ופותחים הארון, ומסיימים "הבוחר בשיירי זמרה" בנוסח ר"ה ויוה"כ.

אומרים בכל פעם שיש פתיחת הארון י"ג מדות, לדוד ה' אורי, והתפילות, וכן במנחה בצום גדליה.

רבה"ק הקפידו לצום כל הצומות כשיטת ר"ת. [בכלל נקטו עיקר כשיטת ר"ת, והקילו להתפלל לפעמים מנחה אחר השקיעה, ושיטת הגאונים לחומרא. ורק לתפלת מעריב הקדימו, דמדינא שרי להתפלל מפגל המנחה].

יום י"ג גדות

סליחות י"ג מדות אומרים כל שנה בח' תשרי, חוץ כשחל יוה"ק ביום ב' (בשנה ז) מקדימים ליום הכניסה ואומרים ביום ה'.

משכימים לסליחות יותר משאר הימים. [רבינו הנחל יצחק הקדים מאוד והרבה פעמים כבר ישב על מקומו בביהמ"ד שעה ארוכה קודם סליחות].

אחר תפלת מנחה אומרים סדר תשליך, והיה הסדר לנסוע לחוף ים או לנהר. (שנה שעברה התקין כ"ק אדמו"ר שליט"א להימנע מנשיאה משום שמיות עיניים ואמרו תשליך בחצר בית המדרש).

רבה"ק לבשו השטריימל בעת תשליך.

ג. סיפר הרה"ר ר' ישראל חיים שטיינפלד שרבינו הנחל יצחק אמר לו פעם שבי"ג מדות מרגיש קדושת יום הכפורים.

כסא דנחמתא
משגרים אנו בזאת תנחומינו הכנים
קדם האי גברא רבא ויקרא
פע"ח הרה"צ
ר' חיים ראזענבוים
שליט"א
בן כ"ק מרן אדמו"ר
מנדבורנא חדרה זצוק"ל
ביושבו בעמק הבכא
על פטירת הרבנית ע"ה
בעל הנחמות ינחמו בכפליים
ויכתב ויחתם לאלתר לחיים
ונזכה לראות בנחמן של ישראל
בבנין ציון וירושלים בב"א

<p>ידידנו הנכבד הרה"ח ר' שלמה הס שליט"א לרגל אירוסיו בנו הבח"ח יחיאל נ"י למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיהא הבנין עזי עז ויראה מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר</p>	<p>ידידנו הנכבד הרה"ח שרגא נטליב שליט"א לרגל הולדת הנכדה למזל טוב ובשעט"מ ויה"ר שיראה מנחה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר</p>	<p>ידידנו הנכבד הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א לרגל הולדת הנכדה למזל טוב בן לבנו הר"ר אשר אנשיל הי"ו ויה"ר שיראו מנחה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר</p>
--	---	--

הגליון נדפס בחסות דפוס שווה לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999